

1382-317

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Samenvatting

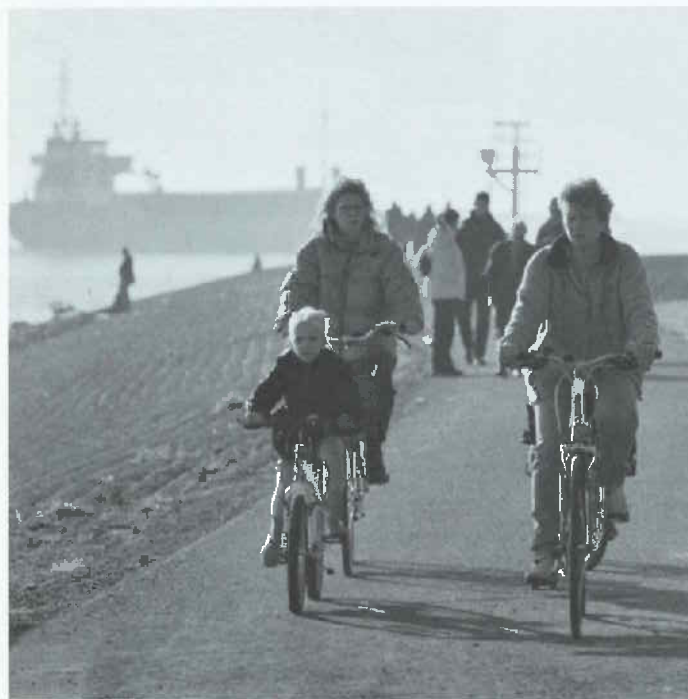
**Vlaanderen en Nederland
tekenen voor een veilig,
toegankelijk en natuurlijk
Schelde-estuarium**

De regeringen van Vlaanderen en Nederland hebben ingestemd met de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. In de Ontwikkelingsschets staan tientallen besluiten over de manier waarop de landen het estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker gaan maken. De meeste besluiten worden in de periode tot 2010 uitgevoerd. Als eerste worden de wettelijke procedures doorlopen. De hoofdlijnen van de besluiten leest u in deze brochure.

Vlaanderen en Nederland hebben drie wensen voor het Schelde-estuarium op de lange termijn:

- **veiligheid:** maximale bescherming tegen overstromingen in de regio;
- **toegankelijkheid:** optimale toegankelijkheid van de Scheldehavens;
- **natuurlijkheid:** dynamisch en gezond ecosysteem.

Om dit ideaalbeeld te bereiken is een samenhangende aanpak nodig in het gebied van Gent tot aan de monding in de Noordzee.

Van oudsher is het Schelde-estuarium de levensader geweest voor Vlaanderen en Zeeland. De regio heeft zich ontwikkeld rondom het estuarium. Het getij, de economie en de natuur trekken zich weinig aan van de landsgrens. Alleen door het gebied als geheel te bekijken, is het mogelijk om een goede afweging te maken van alle belangen die er een rol spelen.

Het uitgangspunt voor beide landen is dat het Schelde-estuarium een dynamisch estuarium blijft. Dynamisch betekent dat het patroon van geulen en platen voortdurend verandert, zoutgehalten steeds wisselen en schorren en slikken op de ene plaats verschijnen terwijl ze op de andere plaats verdwijnen. De veiligheid, de bevaarbaarheid en de natuur van het estuarium zijn alledrie gediend met het behouden van deze dynamiek.

Niet alle problemen van het Schelde-estuarium komen aan bod in de Ontwikkelingsschets. De schets gaat bijvoorbeeld niet over het verbeteren van de waterkwaliteit.

Op dat terrein werken Vlaanderen en Nederland namelijk al samen in de Internationale Scheldec commissie, samen met de andere Belgische gewesten en Frankrijk (www.isc-cie.com).

Schelde-estuarium:

deel van de Schelde dat onder invloed van het getij staat, bestaande uit de Zeeschelde, de Westerschelde en het mondingsgebied

Zeeschelde:

de Schelde tussen Gent en de Belgisch-Nederlandse grens

Westerschelde:

de Schelde van de Belgisch-Nederlandse grens tot Vlissingen

mondingsgebied:

de Schelde zeewaarts van Vlissingen

Veiligheid

Problemen

Zeeschelde: de bescherming tegen overstromingen is op dit moment onvoldoende; de veiligheid verbetert na de aanleg van het gecontroleerde overstromingsgebied Kruibeke-Basel-Rupelmonde maar blijft dan onvoldoende; in de loop van de eeuw neemt de veiligheid weer af door klimaatveranderingen en zeespiegelstijging. Westerschelde: de bescherming tegen overstromingen is nu voldoende; op lange termijn is de veiligheid onvoldoende als gevolg van klimaatveranderingen en zeespiegelstijging.

Besluiten

• Dijkverhogingen en overstromingsgebieden langs de Zeeschelde

De landen hebben besloten om de veiligheid langs de Zeeschelde te verhogen door vóór 2030 gecontroleerde overstromingsgebieden aan te leggen. Waar daarvoor geen ruimte is, zoals in steden en industriegebieden, worden de waterkeringen verhoogd. Vlaanderen streeft ernaar om in de periode tot 2010 280 hectare gecontroleerde overstromingsgebieden aan te leggen. Ruim 200 hectare daarvan wordt ingericht als natuurgebied. De Vlaamse regering stelt vóór 1 juli 2005 de precieze ligging vast van de gecontroleerde overstromingsgebieden, de natuurinrichting en de dijkverhogingen, als onderdeel van het geactualiseerde Sigmaplan.

Aanleg gecontroleerde overstromingsgebieden voor de veiligheid in Vlaanderen

		gereed in 2030	gereed in 2010	aandeel in 2010
zone 1	Zeeschelde van de Belgisch-Nederlandse grens tot Rupelmonde	waarschijnlijk alleen dijkverhogingen, veiligheid profiteert wel van nieuw natuurgebied in Hedwigepolder / Prosperpolder		
zone 2	Zeeschelde van Rupelmonde tot Dendermonde, de Rupel en de Durme	circa 1000 ha	circa 200 ha	150 ha
zone 3	Dijle van Rupel tot Mechelen	circa 250 ha	n.v.t.	n.v.t.
zone 4	Zeeschelde van Dendermonde tot Gent	circa 400 ha	circa 80 ha	60 ha
zone 5	overige delen Zeeschelde (delen van Kleine en Grote Nete, Dijle en Zenne)	oppervlak nog niet vastgesteld, maar op lange termijn waarschijnlijk aanzienlijke hoeveelheid overstromingsgebieden noodzakelijk		
totaal		ca 1650 ha	ca 280 ha	210 ha

• Gezamenlijke veiligheidsbenadering

Vlaanderen en Nederland berekenen de vereiste veiligheid op verschillende manieren. Vlaanderen houdt bij de keuze van het veiligheidsniveau rekening met de schade die een overstroming kan veroorzaken. Plaatsen waar de schade hoog kan oplopen, krijgen een hogere bescherming. Nederland gaat uit van gelijke overstromingskansen langs de hele Westerschelde. Nederland onderzoekt op dit moment of een risicobenadering zoals in Vlaanderen ook in Nederland wenselijk en mogelijk is. De landen willen de veiligheidsbenaderingen aan weerszijde van de grens beter afstemmen.

Risicobenadering

De risicobenadering houdt in dat per gebied een goede verhouding wordt gezocht tussen de kosten van veiligheidsmaatregelen en de baten. De baten zijn groot als door het treffen van maatregelen grote schade bij overstromingen voorkomen wordt. In gebieden met grote economische waarden, zoals stedelijke gebieden en industriegebieden, kan de schade bij overstromingen hoog oplopen. Daar kan het rendabel zijn om fors te investeren in de veiligheid. In gebieden met lagere economische waarden, zoals landbouwgebieden, wegen de kosten van dure maatregelen niet op tegen de baten. Vlaanderen past de risicobenadering al toe in het geactualiseerde Sigmaplan. Nederland verkent de voor- en nadelen van de risicobenadering in de landelijke studie Veiligheid van Nederland in Kaart.

- **Overschelde is geen optie**

Twee jaar geleden hebben de landen afgesproken om te onderzoeken of een verbindingskanaal tussen de Westerschelde en de Oosterschelde een goede maatregel is om extreme hoogwaterstanden op de Zeeschelde te verlagen. Uit het onderzoek blijkt dat deze zogenaamde Overschelde onacceptabele effecten op de natuur zou hebben. Ook is het een dure maatregel: dezelfde waterstandsverlaging is met andere maatregelen voor veel minder geld te bereiken. Daarom hebben de landen besloten om de Overschelde niet uit te voeren.

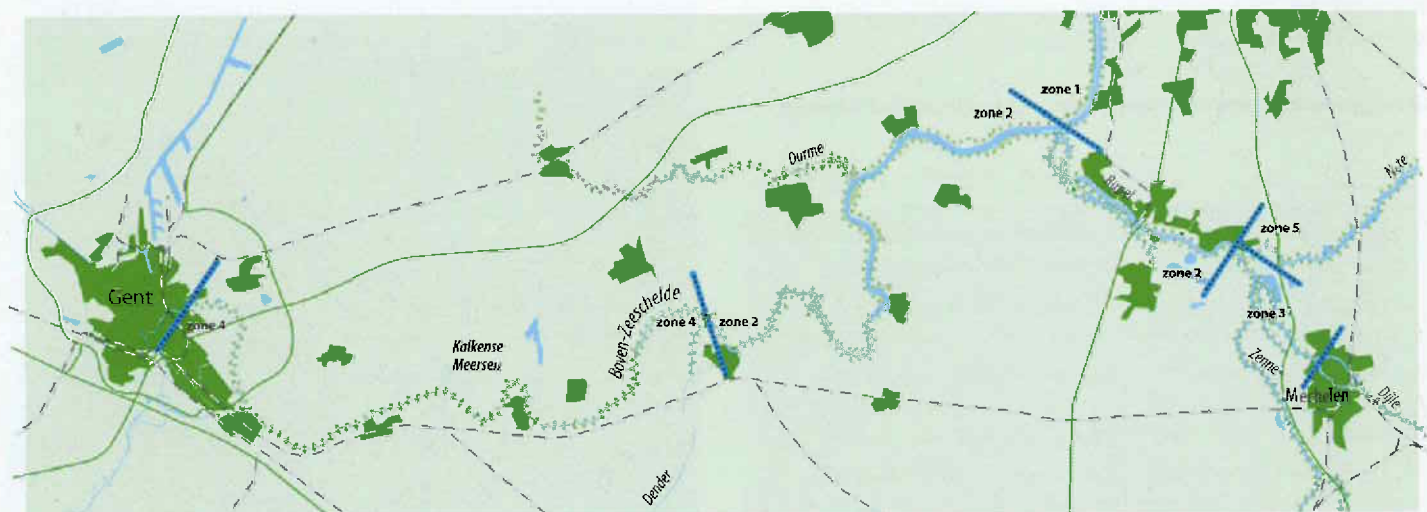
- **Stormvloedkering Oosterweel is nu geen optie**

In het verleden is overwogen om een stormvloedkering in de Zeeschelde te bouwen, onder meer bij de voorbereiding van het Sigmaplan. Tijdens de inspraak op de concept-Ontwikkelingsschets is opnieuw gepleit voor een stormvloedkering in de Zeeschelde, bij Oosterweel. Uit onderzoek is gebleken dat een stormvloedkering veel duurder is dan de gekozen combinatie van dijkverhogingen en gecontroleerde overstromingsgebieden. De stormvloedkering levert bovendien geen nieuwe natuurwaarden op en maakt extra dijkverhogingen in Vlaanderen en Nederland noodzakelijk. De landen hebben daarom afgesproken dat de stormvloedkering op de korte termijn in ieder geval geen optie is.

Drie typen overstromingsgebieden

In de Ontwikkelingsschets zijn drie typen overstromingsgebieden onderscheiden. De waarde voor de natuur is groter naarmate de overstromingen meer lijken op de natuurlijke overstroming van een getijdegebied. Een ontpoldering is daarom het meest waardevol voor de estuariene natuur: het ontpolderde gebied wordt onderdeel van het estuarium en overstroomt dagelijks onder invloed van het getij. Een gecontroleerd overstromingsgebied, dat maar zelden onder water komt te staan, draagt het minste bij aan de estuariene natuur. Voor veiligheid is de volgorde juist andersom. In een gecontroleerd overstromingsgebied kan het water op een beter moment van het stormtij worden geborgen dan in een ontpolderd gebied.

	overstroming	bijdrage aan veiligheid	bijdrage aan estuariene natuur
gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)	in geval van nood waterinlaat v.a. sluzen	hoog	geen
gebied met gecontroleerd gereduceerd getij (GGG)	dagelijks waterinlaat via sluisen (gedempt getij)	hoog	gemiddeld
ontpoldering	dagelijks overstroming via natuurlijke getijdestroom	laag	hoog

voorgestelde maatregelen voor veiligheid in Vloer der en, zoekzones

Toegankelijkheid

Problemen

Haven van Antwerpen: zeeschepen met een diepgang tot 11,85 meter kunnen nu, onafhankelijk van het getij, doorvaren tot Antwerpen. Schepen met een grotere diepgang moeten wachten op een gunstig moment in het getij om over de verschillende drempels in de vaargeul te kunnen varen. Reders zullen in de toekomst vaker gebruikmaken van grotere containerschepen. Ook zullen de reders striktere vaarschema's hanteren om kosten te besparen. Lange wachttijden maken de haven van Antwerpen onaantrekkelijk. Dat is ongewenst, want een goed florerende haven is van belang voor de welvaart in het Schelde-estuarium.

Risico's vervoer gevaarlijke stoffen: het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Schelde levert risico's op voor de omgeving. In Nederland voldoen de risico's aan de normen voor de "externe veiligheid". In Vlaanderen zijn geen normen vastgesteld. De landen hebben afgesproken dat het risico in de toekomst op het niveau moet blijven van 2000.

Besluiten

• Verdieping en verbreding van de vaargeul

Vlaanderen en Nederland hebben besloten dat schepen met een diepgang van 13,1 meter onafhankelijk van het getij moeten kunnen doorvaren naar de haven van Antwerpen. De landen gaan daarvoor de drempels in de vaargeul verlagen met 1,4 meter. In de omgeving van het Deurganckdok wordt de Zeeschelde over een lengte van vijf kilometer verbreed van 250 meter tot 370 meter.

• Flexibele stortplaatsen

Voor het ideaalbeeld van het Schelde-estuarium is het van belang dat de dynamiek van het estuarium en het meergeulensysteem behouden blijven. Een andere manier van vaargeulonderhoud kan daaraan bijdragen.

Er is voortdurend baggerwerk nodig om de drempels op de gewenste diepte te houden. Met een zorgvuldige keuze van de stortlocaties is verzanding van nevengeulen en afslag van slikken en schorren te voorkomen. De landen gaan de keuze van stortlocaties flexibeler maken zodat steeds gestort kan worden op plaatsen waar dat het meest gunstig is voor de dynamiek.

Alle onderhoudsspecie wordt weer teruggestort in het estuarium. Om de nevengeulen te ontzien, zal in de toekomst meer baggerspecie in de hoofdgeul gestort worden. Ook zal meer specie in het oostelijk deel van de Westerschelde gestort worden, en minder in het mondingsgebied.

• Vinger aan de pols

Uit onderzoek is gebleken dat de verdieping weinig effecten zal hebben op de dynamiek en de natuur in het Schelde-estuarium. Maar deze conclusie kon niet met absolute zekerheid vastgesteld worden. Daarom zullen de landen een meetprogramma opzetten om de ontwikkelingen in het Schelde-estuarium tijdens en na de verdieping in de gaten te houden. De landen onderzoeken nog of zij voorafgaand aan de verdieping al maatregelen kunnen bedenken, zodat zij eventuele ongewenste effecten snel kunnen bestrijden. De veroorzaker van de ongewenste effecten betaalt de maatregelen. Als de veroorzaker niet bekend is, verdelen Vlaanderen en Nederland de kosten. Bij het besluit of de maatregelen inderdaad noodzakelijk zijn, zullen de landen ook rekening houden met de eisen van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Deze Europese richtlijn verplicht de landen om de bestaande natuurwaarden in stand te houden.

• Aanvaardbare risico's

Nederland en Vlaanderen willen de externe veiligheid in het Schelde-estuarium op een aanvaardbaar niveau houden. Zij zullen lagere overheden verzoeken om de effecten op de externe veiligheid steeds in beeld te brengen bij het maken van nieuwe ruimtelijke plannen. De landen gaan lagere overheden en de bevolking beter informeren over het veiligheidsbeleid. Zij willen ook dat de mogelijkheden voor rampenbestrijding verbeteren en zullen de verantwoordelijke overheden in Vlaanderen en Nederland verzoeken om daar actie voor te ondernemen.

Drempels in de vaargeul

Bij een verdieping van de vaargeul is lang niet overal baggerwerk nodig. Op de meeste plaatsen is de vaargeul van nature al ruim-schoots diep genoeg voor de grootste schepen. Alleen de zogenaamde drempels vormen een belemmering. Dit zijn ondiepten die ontstaan op plaatsen waar de vaargeul een nevengeul kruist. In de vaargeul van Vlissingen tot de haven van Antwerpen liggen elf van zulke drempels.

Kosten en baten van de verdieping

Een maatschappelijke kosten-batenanalyse wijst uit dat verdieping van de Westerschelde maatschappelijk rendabel is. Al vanaf 2008 zullen de baten groter zijn dan de kosten. Verdieping voor schepen met een diepgang tot 13,1 meter is gunstiger dan een minder ver-gaande verdieping, bijvoorbeeld voor schepen met een diepgang tot 12,5 meter of 12,8 meter. De verdieping zal bijdragen aan de welvaart van Europa, Vlaanderen en Nederland.

	Europa	Vlaanderen	Nederland
baten in 2030	€ 1,5 - 2,2 miljard	€ 0,7 - 1,1 miljard	€ 0,4 - 0,6 miljard
Baten in 2030 bij verdieping van de vaargeul voor schepen met een diepgang tot 13,1 meter (getijonafhankelijke vaart)			

voorgestelde maatregelen voor toegankelijkheid in Vlaanderen, uitdiepen en verbredig Schelde

voorgestelde maatregelen voor toegankelijkheid in Nederland, uitdiepen Schelde

Natuurlijkheid

Problemen

Natuurlijke habitats: de oppervlakte aan slikken, schorren en ondiep water is in de afgelopen eeuw sterk afgenomen. In het estuarium is te weinig ruimte en te veel getijde-energie om dit soort gebieden tot ontwikkeling te laten komen en om de bestaande gebieden in stand te houden.

De natuur in het Schelde-estuarium wordt minder gevarieerd.

Flora en fauna: schorren, slikken en ondiep water zijn voor veel soorten belangrijk als voedselplaats, kraamplaats of rustplaats. Door het verdwijnen van deze oevergebieden nemen de levensomstandigheden voor allerlei soorten af. Belangrijke schakels uit de voedselketen worden daardoor bedreigd.

De natuur in het Schelde-estuarium heeft onvoldoende weerstand om de gevolgen van ingrepen te kunnen opvangen.

Besluiten

• Meer ruimte voor natuur

Nederland en Vlaanderen gaan meer ruimte voor natuur maken. Zij nemen in de periode tot 2010 in ieder geval de volgende projecten in uitvoering:

Grensoverschrijdend:

- aanwijzing van de Vlake van de Raan als zeereservaat;
- uitbreiding van het Zwin met tenminste 120 en mogelijk 240 hectare;
- ontwikkeling van 440 hectare intergetijdegebied in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk deel van de Prosperpolder;

In Vlaanderen:

- herstel van de mogelijkheden voor vismigratie in de Zeeschelde;
- herinrichting van de Durme en haar vallei;
- ontwikkeling van 125 hectare natuur in bestaande gecontroleerde overstromingsgebieden;
- inrichting van 600 hectare wetland in de Kalkense Meersen;
- ontwikkeling van 210 hectare natuur – waarvan 150 ha estuaria – op nader te kiezen locaties, in combinatie met de aanleg van overstromingsgebieden;

In Nederland:

- ontwikkeling van circa 300 hectare estuariene natuur op nader te kiezen locaties.

De landen zullen de nader te kiezen natuurprojecten uiterlijk 1 juli 2005 aanwijzen. In totaal krijgt de Schelde er tenminste 1000 hectare nieuwe estuariene natuur bij

• Meer dynamiek

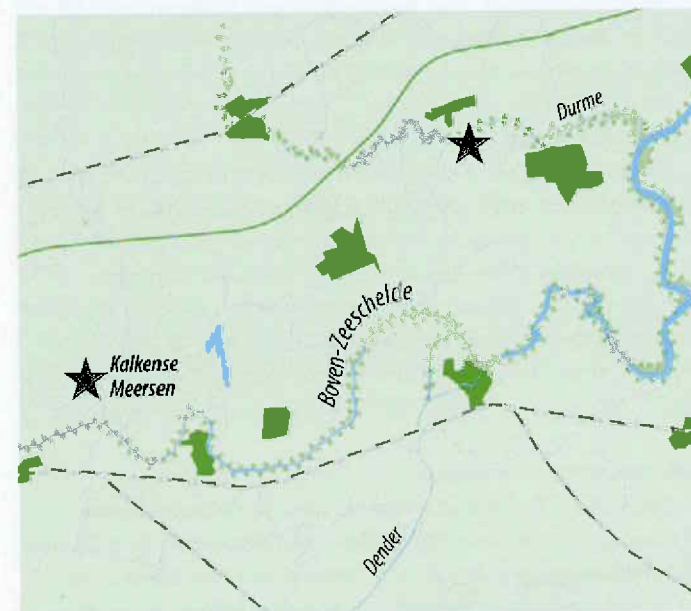
Bij de werken voor veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid zullen de landen waar mogelijk gelijktijdig maatregelen treffen voor het herstel van de natuurlijke dynamiek. Voorbeelden van zulke maatregelen zijn: toepassen van alternatieve bagger- en stortstrategieën, aanleggen of wegnemen van kribben, afgraven van oud schor en verdiepen of verondiepen van geulen. In de inrichtingsfase zullen hier concrete plannen voor gemaakt worden.

• Multifunctionele natuur

Vlaanderen en Nederland willen de nieuwe natuurgebieden waar mogelijk ook bruikbaar maken voor andere functies. Zij zien mogelijkheden voor combinaties van natuur met bijvoorbeeld veiligheid, landbouw, zeecultuur, recreatie, wonen en werken.

voorgestelde maatregelen voor natuurontwikkeling in Nederland, o.a. Vlakte van de Raan en het Zwin

voorgestelde maatregelen voor natuurontwikkeling in Vlaanderen, o.a. Kalkense Meersen en Durmevallei

Groot Saeftinghe

Vlaanderen en Nederland gaan 440 hectare intergetijdegebied ontwikkelen in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk deel van de Prosperpolder. Deze gebieden grenzen aan het bestaande natuurgebied 'Het Verdrongen Land van Saeftinghe'. Zo ontstaat een groot, aaneengesloten natuurgebied: 'Groot Saeftinghe'. Het nieuwe intergetijdegebied ligt in het brakke deel van het estuarium en krijgt daardoor een grote ecologische waarde. Het gebied zal ook ten goede komen aan de bescherming tegen overstromingen. Het gebied ligt deels op Nederlands grondgebied (295 hectare) en deels op Vlaams grondgebied (145 hectare).

De landen nodigen de provincies Oost-Vlaanderen en Zeeland uit om een grensoverschrijdend plan voor deze streek te maken. In dit plan kunnen verschillende ontwikkelingen in onderlinge samenhang uitgewerkt worden: de natuurontwikkeling in de Hedwigepolder en Prosperpolder, de geplande havenontwikkeling op de linkeroever van de Zeeschelde en de ontwikkeling van landbouw en recreatie in het gebied.

Zwin

Om verzanding van het Zwin tegen te gaan heeft de Internationale Zwin Commissie voorgesteld om de dijken in een gedeelte van de Willem-Leopoldpolder landwaarts te verplaatsen. Hierdoor zal het oppervlak van het Zwin toenemen met 120 hectare intergetijdegebied. Maar de landen zijn het eens dat uitbreiding met 240 hectare wenselijk is om naast het tegengaan van de verzanding ook de ecologische waarde te verbeteren. Zij gaan de mogelijkheid daarvoor onderzoeken in een milieueffectrapportage. De Internationale Zwin Commissie wordt gevraagd om een integraal grensoverschrijdend plan voor de regio op te stellen, waarin de functies landbouw, natuur, recreatie en infrastructuur op evenwichtige wijze aandacht krijgen. Deze planvorming moet aansluiten bij de planning van de Ontwikkelingsschets.

Zeereservaat

De Vlake van de Raan is een ondiepe zandplaat in de monding van Westerschelde. De plaat ligt deels op Belgisch en deels op Nederlands grondgebied. De vlakte van de Raan is een belangrijk paaigebied voor vis en herbergt een rijk bodemleven. Daardoor is de vlakte een belangrijke voedselplaats voor de Grote Stern, een beschermde vogelsoort.

Nederland en België gaan het gebied aanmelden voor aanwijzing als beschermd gebied in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn. De natuurwaarden van het 'zeereservaat' krijgen daardoor wettelijke bescherming.

Van schets naar uitvoering

De landen hebben besloten om in de periode tot 2010 een reeks projecten in uitvoering te nemen voor het verbeteren van de veiligheid, de toegankelijkheid en de natuurlijkheid. In de Ontwikkelingsschets staan ook besluiten over de manier waarop de landen de uitvoering gezamenlijk gaan aanpakken.

• Vaart erin houden

De landen gaan voortvarend aan de slag met de uitvoering van de Ontwikkelingsschets. Zij hebben besloten om daarbij een zogenaamde dakpanaanpak te volgen; zij zullen een nieuwe stap in een procedure alvast voorbereiden voordat de voorafgaande stap formeel is afgerond. De wettelijke termijnen voor inspraak, bezwaar en beroep blijven natuurlijk van kracht.

• Samenhang binnen het estuarium

De landen stellen opnieuw een gezamenlijke projectorganisatie in om ook in de volgende fase een samenhangende aanpak te garanderen: ProSes2010. ProSes2010 krijgt de taak om de samenhang tussen maatregelen en procedures af te stemmen en helder te communiceren. De nieuwe website is al beschikbaar: www.proses2010.be en www.proses2010.nl. De concrete uitwerking van afzonderlijke projecten vindt plaats in de betreffende regio, samen met de direct betrokkenen.

• Flankerend beleid voor landbouw

Sommige projecten uit de Ontwikkelingsschets kunnen gevolgen hebben voor de landbouwsector. De landen stellen een beleidskader op met passende afspraken voor het opvangen van deze gevolgen. Voor direct betrokkenen zal het beleidskader onder meer bestaan uit financiële regelingen of het aanbieden van vervangende grond. Voor indirect betrokkenen biedt het beleidskader onder meer hulp bij het creëren van een nieuw bedrijfsperspectief of verbeteringen van de waterhuishouding. Aankoop van grond zal zoveel mogelijk op basis van vrijwilligheid plaatsvinden. De landen stellen het beleidskader vast voordat besloten wordt over de concrete inrichting van projecten.

• Nieuwe verdragen

De landen hebben op 11 maart 2005 een Memorandum van Overeenstemming ondertekend, waarin zij onder meer de financiering van de besluiten vastleggen. De belangrijkste besluiten uit de Ontwikkelingsschets leggen zij bovendien vast in een verdrag. Ook stellen de landen een verdrag op over de manier waarop zij verder werken aan het streefbeeld voor 2030. De verdragen zullen in januari 2006 klaar zijn voor ondertekening.

Schelde-Landschapspark

Vlaamse bestuurders van Gewest, provincies en gemeenten gaan de projecten voor natuur, landschap, stedenbouw, landbouw en infrastructuur in onderlinge samenhang brengen. Zij doen dit onder de naam 'Schelde-Landschapspark'. Deze werkwijze zal het makkelijker maken om diverse projecten goed in te passen in de omgeving. Het is de bedoeling om in een later stadium ook de Nederlandse gemeenten langs de Westerschelde bij het Schelde-landschapspark te betrekken.

Totstandkoming van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Welke kennis is gebruikt voor de Ontwikkelingsschets?

Om tot een verantwoorde keuze te komen van projecten zijn in de afgelopen jaren verschillende onderzoeken uitgevoerd:

Strategische Milieueffectrapportage

Voor alle projectvoorstellen zijn de effecten op natuur en milieu bepaald. Omdat de projectvoorstellen nog niet heel concreet zijn uitgewerkt, zijn ook de effecten niet in detail in beeld gebracht. De strategische milieueffectrapportage geeft wel genoeg inzicht om verschillende projecten onderling te vergelijken.

Maatschappelijke kosten-batenanalyse

In de maatschappelijke kosten-batenanalyse is onderzocht welke effecten projecten op de welvaart hebben. Een project draagt bij aan verbetering van de welvaart als voor alle betrokken partijen samen de baten hoger zijn dan de kosten.

Onderzoek maatregelen natuurontwikkeling

De landen hebben gezamenlijk onderzocht welke maatregelen mogelijk zijn om de ecologische waarden van het Schelde-estuarium te verbeteren of te herstellen. Op basis van dit onderzoek zijn de besluiten over de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium totstandgekomen.

Vogel- en Habitattoets

De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn verbiedt ingrepen die schade toebrengen aan beschermde natuur, tenzij de ingreep een groot maatschappelijk belang dient en geen alternatieven voorhanden zijn. Uit onderzoek blijkt dat het totale maatregelenpakket van de Ontwikkelingsschets geen schade veroorzaakt aan beschermde natuur. De maatregelen maken de natuur van het Schelde-estuarium juist robuuster.

Welke mensen zijn geraadpleegd?

Tijdens het opstellen van de Ontwikkelingsschets hebben Vlaanderen en Nederland verschillende partijen geraadpleegd.

Overleg Adviserende Partijen (OAP)

Betrokken overheden, instanties en belangenpartijen hebben zich verenigd in het Overleg Adviserende Partijen (OAP). Op belangrijke momenten heeft het OAP, voorafgaand aan de besluitvorming, onafhankelijke adviezen gegeven over afzonderlijke thema's. Het OAP heeft ook een unaniem advies uitgebracht over de concept-Ontwikkelingsschets.

Inspraak

De projectorganisatie heeft de resultaten van de strategische milieu-effectrapportage, de maatschappelijke kosten-baten-analyse en het concept van de Ontwikkelingsschets in inspraak gebracht. De resultaten zijn toegelicht in informatiebijeenkomsten.

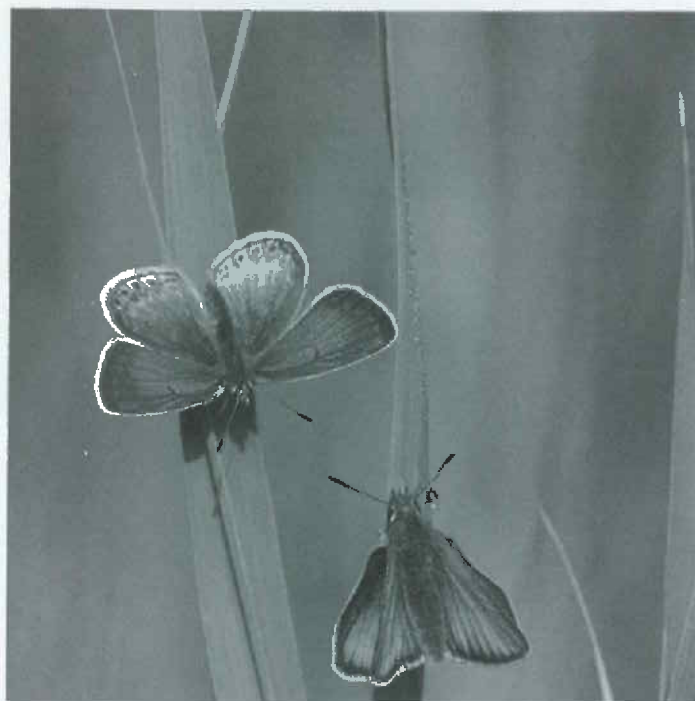
De inspraakreacties zijn gebundeld en gepubliceerd en gebruikt om de definitieve Ontwikkelingsschets op te stellen.

Communicatie

Tijdens de voorbereiding van de Ontwikkelingsschets hebben belanghebbenden bijdragen geleverd in onder meer werkbijeenkomsten.

De bijdragen konden bestaan uit 'meedenken', 'meeweten' of 'meedoen'. Via onder meer brochures, nieuwsbrieven en de website zijn de belanghebbenden regelmatig geïnformeerd over de stand van zaken.

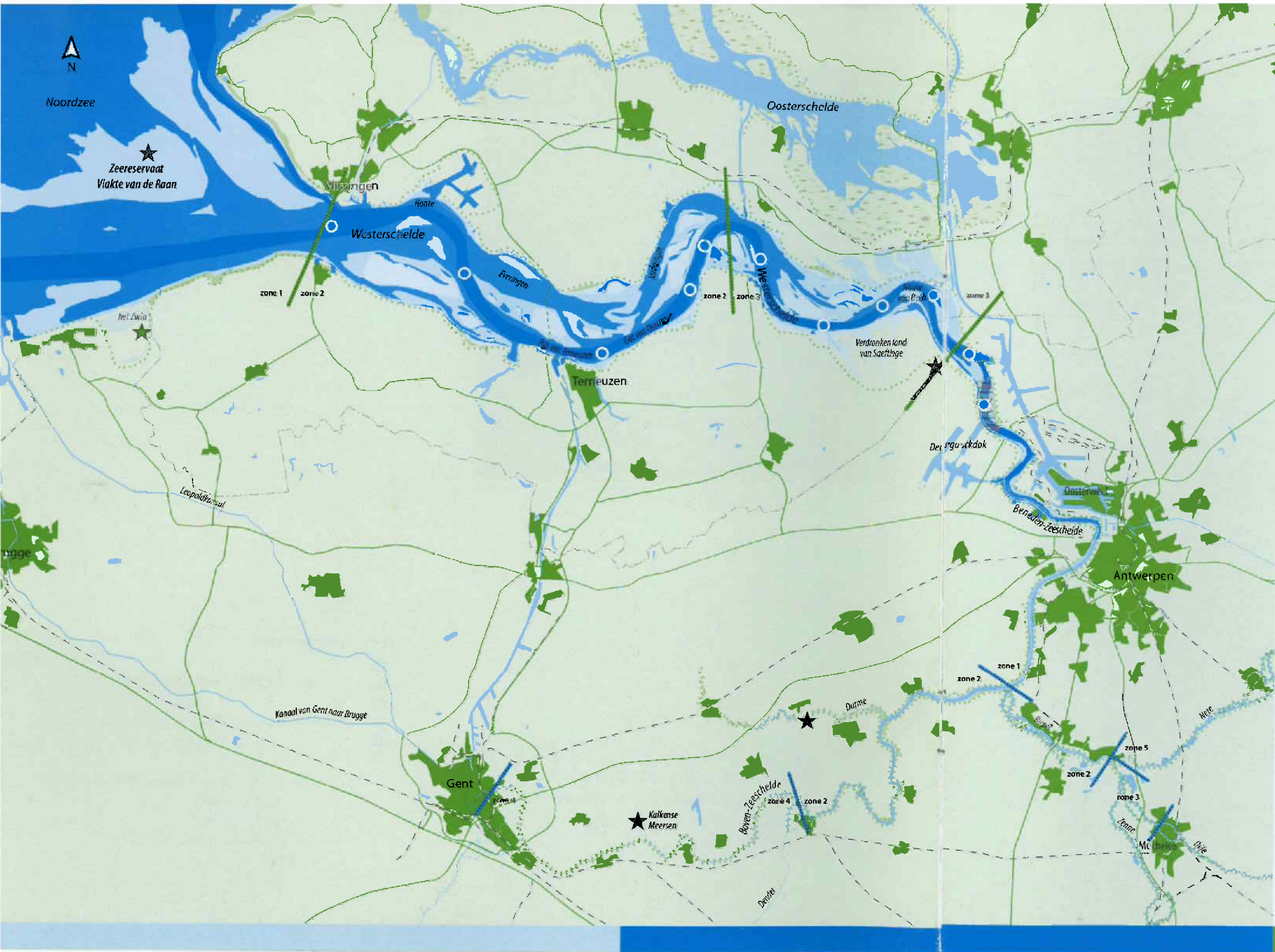

Voor meer informatie over de
Ontwikkelingsschets kunt u terecht op
[www.proses.nl / ~.be](http://www.proses.nl/~.be)

COLOFON

- samenstelling ProSes
- tekst Met Andere Woorden, Arnhem (NL)
- vormgeving Jacqueline Janssen voor *strictly personal*
Bergen op Zoom (NL)
- fotografie Bart Lasuy, Ludo Goossens, Gerard 's-Gravendijk,
Getty Images
- dnk NPN Drukkers, Breda (NL)
- maart 2005

Indicatieve overzichtskaart

- schorren
- slikken en platen
- intergetijden gebieden
- overig water
- hoofdwaterwegen
- diep water
- ondiep water
- overig water
- kernbebouwing
- spoor
- (auto)wegen
- huidige dijken
- rijksgrans
- ondiepte in vaargeul (drempel)
- verbreding vaargeul
- natuurontwikkeling
- grens zones geactualiseerd Sigmaplan, zoekzone voor gecontroleerde overstromingsgebieden met zo groot mogelijke natuurinrichting
- grens ecologische zones Westerschelde, zoekzone voor estuariene natuur